

פסקי רב שלמה זלמן אויערבאך בעניני תפלה - שיעור 733

I. הפסקים

- (א) מותר לחולה להתפלל לכתחלה כשהוא במצב של ישיבה במקצת דהיינו שראשו מורם על כריות עד שכתפיו מורמים מעט מהמטה או כשראש המטה עצמה מורם קצת רק שהוא אינו שוכב ממש (נשמת אברהם ב - דף ק"ז) ועיין שו"ע (ס"ג - ז)
- (ב) המתפלל באוירון בשעת הטיסה יתפלל שמונה עשרה בישיבה על מקומו כיון שיופרע ע"י העוברים ושבים ומותר להתפלל שם במנין אע"פ שאין מחיצה המפרדת בין אנשים לנשים הואיל ואין זה מקום הקבוע לתפלה ומ"מ לא היתה דעתו נוחה מעריכת מנינים לתפלה בשעת הטיסה כי הדבר מפריע לשאר האנשים הנמצאים שם (הליכות שלמה ח - ז)
- (ג) תפלה עם הציבור אף אם כבר אמרו הציבור ברכת אבות שפיר יתחיל עתה ותעלה לו לתפלה בציבור שהרי גם הציבור כשמתפללים אינם עומדים בשוה ולכן מותר לדלג בפסד"ז כדי להתפלל בשעה שהציבור יעמדו כבר לאחר ברכת אבות (ח - ז) וזה כהאג"מ עיין במ"ב (ס"ו - ל"ה)
- (ד) הוא חזר ונהג לומר מוריד הגשם בסגול (ח - י"ד) ודלא כהאג"מ
- (ה) מותר להתפלל בכרכת רפאנו גם על חולה שאינו ממשפחתו וקרוביו ולא חשיב כצרכי בעלמא כיון שמזכיר בפירוש שמו ומ"מ אין להתפלל על החולה בתוך התפלה אלא אם כן יש לו קשר אליו ומרגיש בצערו (ח - ט"ז אות 60 זלתיכות) ועיין בשער הציון (קט"ז - ה)
- (ו) בן חוץ לארץ הנמצא בארץ ישראל ובדעתו לחזור לאחר ששים יום לתקופה שואל טל ומטר בכרכת השנים מז' חשון ואם בדעתו לחזור בתוך זמן זה ישאל בשומע תפלה כל זמן שהוא בארץ ישראל ובזה אם שכת אינו חוזר דכיון שמה ששואל בהיותו בא"י בכרכת שומע תפלה אינו חיוב אלא חומרא וכן אולי אחר שחזר להזכיר עוד בכרכת שמע קולנו (שס כ"ב)
- (ז) שאל טל ומטר אחר החג קודם הזמן אינו חוזר דבזמנינו אין הדבר מפריע כל כך להולכי דרכים אם יתחיל לרדת גשם מקודם (אות י"ח)
- (ח) לומר תשעים פעמים ותן ברכה כדי להרגיל את עצמו בזה לכתחלה אין ראוי כלל לעשות עצה זו של חזרת צ' פעמים משום שאין זה דין מוסכם אליבא דכו"ע (עיין בבאר היטב קי"ד - י"ד וכבה"ל ד"ה חס) וחולק על הגר"א
- (ט) המתפלל כשהוא יושב על כסא גלגלים יחזיר את הכסא לאחוריו בעצמו או בסיועו של אחר שיעור של ג' פסיעות שהרי ביומא (נ"ג) אמרו שאם לא פסע לאחוריו ראוי שלא התפלל ועיין ברמ"א (ד"ה - ה)
- (י) מי שסיים תפלתו ועדיין לא פסע לאחוריו אסור לדבר אפילו בדברי תורה ותפלה ואינו מועיל שיזיז רגליו מעט דלא חשיב עקירת רגלים בכך דבעינן פסיעה לאחוריו דוקא כדרך הנפטר מרבו ועיין במ"ב (קכ"ג - י"ג) אבל אומר עם הציבור כל דבר שאומרים יחד בסדר התפלה אפילו ברוך הוא וברוך שמו (מ"ב קכ"ז - ז)
- (יא) השומע תפלת שמונה עשרה בלחש של חברו אף שהוא אינו עומד עתה בתפלה לא יענה אמן דכיון שהוא עושה שלא כדין כשאומרם בקול מסתבר דאין עונין אמן אחריו (אות ל"ג)
- (יב) אשה שאיחרה זמן תפלת שחרית נהגו העולם שמתפללת עד חצות ויש להן על מי שתסמכו ומכל מקום עדיף שלא תעשה כן דכיון שבעיקר הדין דעת הרבה פוסקים שאינה חייבת להתפלל אלא פעם אחת ביום (מג"א ק"ו - ז וערה"ש ק"ו - ו) למה תכניס עצמה לפלוגתא בענין תפלה לאחר ד' שעות ואין המנהג בזה כהמ"ב דחייבת להתפלל ב' תפלות ביום אלא כהמג"א דרק תפלה אחת
- (יג) אין היתר לעבור כנגד המתפלל אלא לצורך מצוה גמורה כגון כהן שיעלה לדוכן או בנצרך לנקביו דחשיב נמי צורך מצוה ואף לצורך מצוה גמורה לא יעבור אלא אם עיני המתפללים עצומות או אם עיניו פקוחות ואינו מביט בתוך הסידור וניכר שאינו מכוין בתפלתו (ח - ל"ג)
- (יד) פסיעות שקודם שמונה עשרה אסור לפסוע בכל אופן כנגד המתפלל כיון שאינן אלא מעלה בעלמא דגם בלא"ה חשיב עומד לפני המלך ע"י עצם התפלה (אות ל"ג)

(טו) אם העומד אחריו סיים כבר תפלתו אך לא פסע עדיין מפני שממתין למתפלל שאחריו נראה שמותר לפסוע כנגדו לכל דבר מצוה אף לצורך ישיבה לאמירת תחנון אבל יש להסתפק אם מותר שלא לצורך מצוה דלטעם שלא יבלבל כוונתו שרי שהרי גמר תפלתו אבל להטעם דשכינה כנגדו אסור שהרי לא נפטר עדיין מלפני המלך (ז"ל) (ז"ל)

(טז) קטן העומד בתפלה אם כבר הגיע לחינוך אסור לעבור כנגדו

(יז) ראוי לכל היודע שיאריך בתפלתו לעמוד במקום שאין מתפללים לפניו שלא יכשילם לעבור על איסור זה

(יח) הוא תמה מדוע אין נוהרים כשפוסעים בסיום תפלת שמונה עשרה שלא לחזור למקום עד שיגיע הש"ץ לקדושה וכן שאסור לצדד ראשו לצדדין עד שייסיי הש"ץ (קכ"ג - ז) ויש מקילין דדי בהמתנת ד' אמות וא"צ להמתין עד אמירת הש"ץ קדיש (פסקי תשובות קכ"ג - ז"ל) ועוד דכל זה לדעת רבינו מנוח והקפידא דוקא שלא יחזור למקומו לפני ההמתנה עד חזרת הש"ץ אבל אם רוצה נשאר במקומו או הולך למקום אחר אין קפידא (ע"ט)

(יט) הקפידא שלא יעבור אדם בתוך ג' פסיעות עיין במ"ב (קכ"ג - ח) דיש מקפידין שלא יעבור אדם לפניו וע"י קפידתם טועים שכשרואים מי שרוצה לעבור לפניו הם ממהרים לחזור למקומם קודם שיתחיל הש"ץ התפלה וזה מנהג בורים (שו"ת באר משה ז' - ט"ו)

II. פסקי רב משה

(א) יכוין רגליו זה אצל זה כאלו הוא מלאך (ה"ה - ה) אבל אם הדבר קשה מותר כדיעבד ואם הוא יושב בעגלה מ"מ יכוין רגליו (מ"ב) ואם בשיטה אינו רוצה אינו יכול להיות הש"ץ (אג"מ ה - ל"ח - ה)

(ב) המתפלל שמונה עשרה בלחש עם חזרת השליח ציבור אם נחשבת תפלה בציבור עיין ברמב"ם (תפלה ט - ד) כיצד היא התפלה בציבור שיהיה אחד עומד ומתפלל בקול רם וכל הציבור שומעים ולכן נראה שגם חזרת השליח ציבור נחשבת תפלה בציבור וכ"כ השו"ת חתם סופר (י"ד) וכ"כ החזו"ן איש (י"ט - ז) אמנם הפרי מגדים (סוף ג"ז) כתב דלא נחשב כתפלה בציבור וכ"כ האג"מ (ג - ט) וראיתו מהרמ"א בשם הטור (ק"ט - ז) דלכתחלה לא יתחיל היחיד עם הש"ץ אלא ימתין עד אחר שאמר קדושה דכיון דשום אדם אינו יוצא בתפלה זו אינה כתפלה בציבור להחולקים אפילו עכשיו הוא תקנת חכמים והוי תפלה בציבור

(ג) מנין שיש בו ששה מתפללין בצירוף עוד ארבעה שכבר התפללו עיין בשיעור 441 (VI)

(ד) בשמונה עשרה אם לא כיוון לברכת אבות יחזור ויתפלל (שו"ע ק"ה - ה) ועיין בכה"ל (ע"ט) דיש ליזהר באבות שלא יהא פונה באמצע הברכה לדברים אחרים ואפילו אם בעת שיאמר אח"כ התיבות של הברכה צריך יחזור ויכוון ויש לעיין לענין דיעבד ועכ"פ לכתחלה יש ליזהר בזה מאד מ"מ מי שאינו יודע להתפלל יצא בתפלת הש"ץ ואולי דשם מיירי שמבין עכ"פ ברכת אבות ועיין ברמ"א דהאידינא אין חוזרין דאף בחזרה לא יכוין ולמה יחזור ועיין בכה"ל דכוונתו אם סיים השמ"ע ולא כיוון באבות אבל אם עומד אצל אתה גבור האין נאמר לו שיברך עוד ברכות שלא יצא בהם ולכן יותר טוב שלא יאמר עוד אתה גבור כלל וימתין על הש"ץ שגומר ברכת אבות ויכוין לצאת וכשיגיע הש"ץ לאתה גבור יתחיל בעצמו ובאבות כיון שאינו יכול לברך אותה בעצמו יצא בתפלת הש"ץ כמי שאינו בקי אמנם עיין באג"מ (ה - ה - ה) שכתב דלא מסתבר כלל לומר שהפסקה בהרהור הוי הפסקה ולכתחלה ודאי יש ליזהר ועיין בחידושי רב חיים בריסק בענינינו

(ה) שכח לומר פסוק דה' שפתי עיין במ"ב (ק"י - י) ובכה"ל עיין בשיעור 441 (XI)

(ו) להתפלל למשיח צדקינו עיין בכא מציעא (פ"ה): במעשה ברב חייא וכניו שהיה בידו כח להביא משיח קודם זמנו וה' מעכבו דאין מתפללין למשיח לבוא קודם זמנו אמנם האג"מ (ה - כ"ד - ח צסופו) כתב שזה היה בזמנם אבל בזמנינו שכבר יותר מ"ט מאות שנה אחר החורבן ומשיח הוא זקן מופלג יכול להתפלל שיבוא בכל יום ואפילו בכל רגע

נפסם לעילוי נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה ואלו אורות' העלה רחל ב"ר גרשון מנחם הענין הכפן ע"ה
ועליו נשאת אמו היקר ר' איסר זלמן ב"ר אליעזר ליפא ע"ה